

การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทละครพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ เรื่องควี

นาง ลักษณะ ไทวิวัฒน์

004358

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๘

AN ANALYTICAL STUDY OF KHAWI BY KING RAMA II.

MRS. LUCKSANA TOVIWAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้องานพิมพ์

การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทละครพระราชนิพนธ์
ในรัชกาลที่ ๒ เรื่องควา

ชื่อนิสิต

นางลัทธนา โคววิวัฒน์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง นิมมานเหมินท์

ภาควิชา

ภาษาไทย

ปีการศึกษา

๒๕๒๓

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาบทละครพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ เรื่องควา ในด้านที่มา ความดีเด่น และความเหมาะสมที่เป็นละครนอก ซึ่งยังได้รับความนิยมนิยมอยู่แม้กระทั่งปัจจุบัน

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้แบ่งออกเป็น ๗ บท คือ บทที่ ๑ เป็นบทนำ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา ขอบเขต และวิธีการดำเนินการวิจัย บทที่ ๒ เป็นบทที่กล่าวถึงวรรณกรรมเรื่องควาหรือสื่อโคที่แพร่หลายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมาเป็นข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับที่มาของพระราชนิพนธ์บทละครนอกเรื่องควา บทที่ ๓ กล่าวถึงการสร้างตัวละคร โดยนำตัวละครในเรื่องมาศึกษาลักษณะนิสัยและความเหมาะสมที่เป็นตัวละครในบทละครนอก บทที่ ๔ กล่าวถึงการดำเนินเรื่องที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาและรูปแบบของการแสดงละครนอก บทที่ ๕ เป็นการศึกษาค้นคว้าความสอดคล้องการใช้เพลงหน้าพาทย์และเพลงละครให้เหมาะสมกับกิริยาและอารมณ์ของตัวละคร บทที่ ๖ เป็นบทที่กล่าวถึงการใช้ภาษา เพื่อให้เห็นการเลือกสรรการใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับการแสดงละครนอก บทที่ ๗ เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะ

Thesis Title An Analytical Study of Khawi by King
 Rama II
Name Mrs. Luckkana Toviwat
Thesis Advisor Assistant Professor Prakong Nimmanahaeminda
Department Thai
Academic Year 1980

Abstract

The purpose of this thesis is to study Khawi, a poetic play-text written by King Rama II in terms of its origin, aesthetics and its suitability for Lakhon Nok performance which is still popular even today.

This thesis is divided into seven chapters. Chapter I introduces the nature of the problem, extent and process of the study. Chapter II discusses various literary forms of Khawi or Sua Kho to assume the origin of King Rama II's version. Chapter III deals with the characters and their roles for a Lakhon Nok. Chapter IV analyses the development of the story in relation to the content and the stage performing of Lakhon Nok. Chapter V studies the use of Pleng Na Phat and Pleng Lakhon to match with the movements and moods of the characters. Chapter VI concerns with the word selection and usage of King Rama II so as to be appropriate for Lakhon Nok presentation. Chapter VII states the summary and the suggestions.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง นิมนานเหมินท์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ในการท้าวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมคาย นิลประภัสสร และรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนัคคา ตรวจแก้วิทยานิพนธ์ และให้คำอธิบายอันมีประโยชน์ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

อนึ่ง ผู้วิจัยยังได้รับความรู้เกี่ยวกับเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงจากรองศาสตราจารย์เคนทวง พุ่มศิริ นายมนตรี ตราโมท และ นางพนิดา สิริชิวรรณ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุชิงค์ พงศ์ไพบุลย์ และอาจารย์สมใจ ศรีนวล ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความสะดวกขณะค้นคว้าข้อมูล ณ ศูนย์ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดสงขลา

ขอขอบคุณอาจารย์นิยะดา สาริกฤติ ภาควิชาภาษาไทย คณะวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้คำแนะนำ และเอื้อเฟื้อให้มีหนังสืออันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการค้นคว้าหาเอกสารค้นฉบับตัวเขียน

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณที่ ๆ น้อง ๆ ที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่งแก่ผู้วิจัยจนทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ง
 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ จ
 กิตติกรรมประกาศ ฉ
 บท

๑ บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา ๑
 ความมุ่งหมายในการวิจัย ๕
 ขอบเขตของการวิจัย ๕
 วิธีดำเนินการวิจัย ๖

๒ วรรณกรรม เรื่องคำวีหรือเสื่อ โศและสันนิษฐานที่มาของ
 พระราชนิพนธ์บทละครนอกเรื่องคำวี

วรรณกรรม เรื่องคำวีหรือเสื่อ โศ
 ๒.๑ รูปแบบที่เป็นนิทาน ๗
 ๒.๑.๒ รูปแบบที่เป็นนิทานร้อยแก้ว ๘
 ๒.๑.๓ รูปแบบที่เป็นนิทานร้อยกรอง ๑๑
 ๒.๒ รูปแบบที่เป็นละคร ๓๓
 ๒.๓ รูปแบบอื่น ๆ ๕๕
 สันนิษฐานที่มาของพระ ราชนิพนธ์บทละครนอกเรื่องคำวี..... ๕๘

๓ การสร้างตัวละคร

๓.๑ ตัวละครฝ่ายชาย ๗๒
 ท้าวสันนุราช ๗๓
 คำวี ๘๑

๗๒

๑.๑	ทลวิชัย	๔๗
	ไวยัท	๕๕
๓.๒	ทิวละครฝ่ายหญิง	๕๕
	/ นางจันท์สุก	๑๐๐
	/ นางคันทมาลี	๑๐๗
	ยายเขมาทศปรีสาธา	๑๑๓
/ ๔	การดำเนินเรื่อง	๑๒๑
	๔.๑ การเปิดเรื่อง	๑๒๒
	๔.๒ การผูกเรื่อง	๑๒๕
	๔.๓ การแปลงตัว	๑๓๒
๕	เพลงที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง	๑๓๘
	๕.๑ เพลงหน้าพาทย์	๑๓๘
	๕.๑.๑ เพลงหน้าพาทย์ประกอบกิริยาไปมา	๑๔๐
	๕.๑.๒ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการกระทำที่ รีบเร่งและสำคัญ	๑๕๕
	๕.๑.๓ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการยกพล	๑๕๗
	๕.๑.๔ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการแสดงอิทธิฤทธิ์ ...	๑๕๘
	๕.๑.๕ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการประหาร	๑๖๒
	๕.๑.๖ เพลงหน้าพาทย์ประกอบความโศกเศร้า	๑๖๓
	๕.๑.๗ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการกินการดื่ม	๑๖๖
	๕.๑.๘ เพลงหน้าพาทย์ประกอบการนอน	๑๖๗
	๕.๒ เพลงละคร	๑๖๘
	๕.๒.๑ เพลงละครประกอบการแสดงความรัก และการเกี่ยวพาราสี	๑๗๐

๕.๒.๒	เพลงละครประกอบการแสดงความโศกเศร้า ...	๑๗๖
๕.๒.๓	เพลงละครประกอบการเสนอตัวละคร	๑๘๕
๕.๒.๔	เพลงละครประกอบการแต่งตัว	๑๘๘
๕.๒.๕	เพลงละครประกอบการพิธี	๑๙๒
๕.๒.๖	เพลงละครประกอบการดำเนินเรื่องให้รวดเร็ว ..	๑๙๕
/ ๖	<u>การใช้ภาษา</u>	๒๐๒
๖.๑	ความไม่เคร่งครัดในการใช้ราชาศัพท์	๒๐๓
๖.๒	การใช้คำตามสำเนียงพูด	๒๐๕
๖.๓	การใช้คำคล้องจองกัน	๒๐๖
๖.๔	การใช้คำที่เป็นภาษิต	๒๐๘
๖.๕	การใช้คำซ้ำ	๒๑๒
๖.๖	การใช้คำแทนชื่อเพื่อบ่งบอกลักษณะ	๒๑๔
๖.๗	การใช้คำในการทะเลาะวิวาท	๒๒๖
๗	สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	๒๓๕
บรรณานุกรม		๒๓๕

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย